

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Obornik, Meïr

5565 [1804/1805]

U

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9622

מִלִּרְכָם אֲשֶׁר בַּחֲרָהֶם לָכֶם
 וְלֹא־יַעֲנֶה יְהוָה אֶתְכֶם בַּיּוֹם
 הַהוּא : (יט) וַיִּמָּאֲנוּ הָעַם
 לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ
 לְאָבִי אִם־מֶלֶךְ יִהְיֶה עָלֵינוּ :
 (כ) וַדַּוְיָנוּ גַם־אֲנַחְנוּ כְּכָל־
 הַגּוֹיִם וַיִּשְׁפָּטֵנוּ מֶלֶכְנוּ וַיֵּצֵא
 לְפָנֵינוּ וּנְלָחֶם אֶת־מֶלֶחֶמֵינוּ :
 (כא) וַיִּשְׁמַע שְׁמוּאֵל אֶת־כָּל־
 דְּבַר־יְהוָה וַיִּדְבַּר בְּאָזְנוֹ יְהוָה :
 (כב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל
 שִׁמְעַתְּ בְּקוֹלִי וְהִמְלַכְתִּי לָהֶם
 מֶלֶךְ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־אֲנָשֵׁי
 יִשְׂרָאֵל לִכְוֹאֵשׁ לְעִירוֹ :

ט (א) וַיְהִי־אִישׁ מִבֶּן־יִמִּין
 וְשֵׁמוֹ קִישׁ בֶּן־אֲבִיאל בֶּן־
 צְרוּר בֶּן־בְּכוֹרֹת בֶּן־אֲפִיחַ בֶּן־
 אִישׁ יְמִינֵי גְבוּרֵי הַיָּל : (ב) וְלוֹ-

איירען קעניג דען איהר אייך גוועהלט
 אכר דער עוויגע ווירד אייך דאן ניכט
 הערן . (יט) אלליין דאז פֿאלק וואָל
 טע שמואלס פֿארשטעלונגן ניכט הערן ,
 אונד שפראך : ניין , וויר מיסן איינן
 קעניג האבן . (כ) דאס וויר אויך זייען
 זויא אנדרע פֿעלקר , דאס אונד קעניג
 אונס ריכטע , פֿאר אונס רוערציהע ,
 אונד אונזרע קדיגע פֿיהרע .
 (כא) שמואל פֿרנאס דיא וואָרטע דעס
 פֿאלקס , אונד בריכטטע זיא דעס עוויג
 גען . (כב) דער עוויגע שפראך צו
 שמואל : גיב איהרער שטימע גרהער ,
 אונד ועצע איהנן איין קעניג . דארויף
 שפראך שמואל צו דען לייטן ישראלס :
 רייזט נור יעדער נאך זייןר שטאט .

ט (א) נון לעבטע איין וואָקרער
 מאן אויס בנימין , דעסען נאָמען
 וואָר קיש , זאָהן אבֿיאל , זאָהן צרוּר'ס ,
 זאָהן דעס בכורֿת , זאָהן אפֿיח'ס , דער
 זאָהן איינס בנימיניטר . (ב) דער
 האָטע איינן זאָהן נאָמנס שאול , יונג
 אונד שען , נימאָנד זיין ישראל וואָר
 שענר אַלס ער , פֿאָן דען שולֿטרון אָן
 ראָגטע ער איבר אַללעס איבריגע פֿאלק
 הינויס . (ג) דיזעס

הָיָה בֶּן וְשֵׁמוֹ שְׂאוּל בְּחֹר וְטוֹב וְאִין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ
 מִשְׁכֵּמוֹ וּמֵעֵלָה גְבֵהַּ מִכָּל־הָעַם : (ג) וְהַאֲבֵרְנָה

מכלל יופי באור

ט (ב) וטוב, כת"י ושפיר *
 (ה) בארץ
 שיהי לא זכר בקר בפרשה : (יט)
 ויאמרו לא, בדגש הלמ"ד : (כ) ונלחם
 גפעל , ואפשר שיהי הנו"ן למדברים
 בעדם מן הקל : (כא) וידברם באוני ה' , כחרגומו וסדרינון קדם ה' :

ט (א) מכן ימין, כתיב בשתי מלות וקרי מלה אחת והענין א', ימיני נתחברו בני
 שבטו עם הימין לברו :
 (ה) צוף

(ג) ותאבדנה האתונות לקיש
 אבי שואל ויאמר קיש אל-
 שואל בנו קח נא אתה את-
 אחד מהנערים וקום לך בקש
 אתה אתהנת: (ד) ויעבר בהר-
 אפרים ויעבר בארץ שלשה
 ולא מצאו ויעברו בארץ-
 שעלים ואין ויעבר בארץ ימני
 ולא מצאו: (ה) המה באו
 בארץ צוף ושואל אמר לנער
 אשר עמו לכה ונשובה פן
 יחדל אבי מן האתונות ודיג
 לנו: (ו) ויאמר לו הנה נא
 איש אלהים בעיר הזאת והאיש
 נכבד כל אשר ידבר בוא יבוא
 עתה נלכה שם אולי יגיד לנו
 את דרפנו אשר הלכנו עליה:

(ג) דיועם קיש, שאלים פאטר,
 גינגן עול ינו פרארען. דא שפראך
 קיש צו שואל: גים איינען דער יונגן
 מיט דיר, אונד מאך דיר אויף, געה,
 זוכע דיא עולינגן אויף. (ד) ער רייז
 טע איבר דען בערג אפרים, רייזטע דורך
 דיא לאנדשאפט שלשה, זיא פאגנדן אבר
 גיכטס. זיא רייזטען דאן דורך דיא
 לאנדשאפט שעלים, דא וואר גיכטס,
 ער רייזט אויך אין דאן לאנד דעם בנימין,
 אונד פאגנד גיכטס. (ח) אלס זיא אין
 דיא לאנדשאפט צוף קאמן, שפראך
 שואל צו זיינעם יונגן: קאם, וויר רייזן
 צוריק מיין פאטר מעכטע דיא עולינגן
 אויס דעם זינע שלאגן, אונד אום אונס
 בזארגט זיין. (ו) דיור זאגטע: זיר
 איינמאל! אין דיור שטאט וואהנט זיין
 געטליכר מאן, עס איזט אין עהרווירדיג
 געהרהערר, אללעס וואס ער זאגט
 טריפט איין. געהן וויר דאך צו איהם,
 פיללייכט צייגט ער אונס דען וועג אן,
 דען וויר נעמן מיסן. (ז) דא שפראך
 שואל

(ז) ויאמר

רשי

באור

(ה) צארץ צוף. צארען דבה
 נביא. צוף כמו צופה: פן יחדל אבי
 מן האתונות. שתגדל דאגה שלנו עליו
 עד שיטכח את האתונות: ודאג.
 חידושיטאר"ה זלע" (לשון חיטאליא, זל"א ער ווירד צעזארגט זיין זל"א
 זל"א דוסטי"ר כמו לקמן י'ב'). I dubitaro. (ז) את דרכינו
 מעשה

(ה) בארץ צוף, אשר בה היתה המה,
 בעיר אשר ישב בה שמואל. (ו) אשר הלכנו,
 עבר במקום עתיד. ושערו, אולי יגיד לנו
 איזה

מכלל יופי

(ה) צוף, ת"י בארע' דבה גביא ויהי' כמו צופה: (ז) נכבד, נפעל עומד:
 (ז) ותשורה

(ו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל לְבָעֵרוּ וְהַיְבֵה
 גִּלְגָּד וּמֵה־נָּבִיא לְאִישׁ בִּי הַלְחֵם
 אֲזוּל מִכְּלִינֹו וְהַשׁוּרָה אֵין־
 לְהַבִּיא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים מָה
 אָהָנוּ : (ח) וַיֹּסֶף הַנְּעֵר לַעֲנוֹת
 אֶת־שְׂאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה נִמְצְאָה
 בְּיָדֵי רַבֵּעַ שֶׁקֶל בַּסֶּף וּנְחֵתִי
 לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וְהַגִּיד לְגַנְּאֹת־
 דְרָכָנוּ : (ט) לְפָנַיִם בְּיִשְׂרָאֵל
 כִּהְדַּאֲמַר הָאִישׁ בְּלִכְתּוֹ לְהַרְוֹשׁ
 אֱלֹהִים לָכוּ וְנִלְכֶה עַד־הַרְאָה
 כִּי לְנָבִיא הַיּוֹם יִקְרָא לְפָנַיִם
 הַרְאָה : (י) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל
 לְנָעֵרוּ טוֹב דְּבַרְךָ לָבָה וְנִלְכֶה
 וַיֵּלְכוּ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־שָׁם אִישׁ
 הָאֱלֹהִים : (יא) הִמָּה עֲלִים

שאוּל צו זיינעם יונגן : ווען וויר נון הינט
 געהן , וואס ברינגן וויר דעם מאַנע ?
 דאַז בראַד אין אונזרם גרעהטע , איזט
 אויסגעגאַנגן , זאַנסט גשענקע קעננען
 וויר דעם געטליכֶן מאַנע ניכט ברינגן ,
 וואס האָבן וויר דען ? (ח) דער יונגע
 אכר פֿוהרפֿאַרט , אונד אַנטוואַרטעטע
 דעם שאַול : זייה ! איך האָבע נאָך איינן
 פֿירטל שקל זילכר , דאַס וויל איך דעם
 געטליכֶן מאַנע געבן , דאַס ער אונס
 אונזרן וועג אַנצייגע . (ט) (נאָך אַלטס
 כרויך אין ישראל , זאַנטע דער , וועלכער
 גינג גאַטט צו כֿפֿראַנגן : קאַם וויר געהן
 צום זעהר ! דען איינן יעציגען פֿראַפֿעטען
 נאַנטע מאַן עהידעם זעהר .)

(י) שאַול אַנטוואַרטעטע : דיין פֿאַר־
 שלאַג איזט גוט , קאַם וויר געהן ! זייה
 גינגן נון דער שטאַט צו , וואַרין דער
 געטליכֶע מאַן וואַר . (יא) אַלס זייה
 עבן דיא אַנהעה רזינויף דער שטאַט צו
 גינגען

בְּמַעְלַה הָרְעִיר וְהִמָּה מְצִאוּ

נערות

באור

איזה דרך כלך לנקש את האתונות * (ז)
 הלחם אול , כן היה המכה בימים ההם ,
 להביא לחם במתנה כמו שמכאטו להלן ('ד')
 (ובמ'א'ד'ג') . ותשורה , גם דברים
 אחרים , זולת לחם , אין לנו להביא לאיש
 אלהים * (ח) ויוסף הנער לענות , בכל
 אשר אמר לו שאול לא סדל הנער לדבר , אלא
 ויען ויאמר וכו' . או אפשר שב'יוסף על מלת
 לענות , כי כבר ענה הנער כל פסוקיו' על
 מאמר

(ח) רבע שקל * זוחל חדא דכספא (ט) לפנים בישראל * הסופר כתב
 זאת ואין זה מדברי נער שאול : כי לנביא היום * למי שקורין אותו
 נביא היום היו קורין לפנים רואה : (יג) כבואכם

רשי

מועסה מואתונות מה נהיה צם שצטבילם
 הלכנו את כל הדרך הזה : (ז) מה
 נביא לאיש * חרגום יונתן אס מוקבל
 ממוון מה נעיל לגברא . לח היה שאול
 מכיר במעשיו של שמואל וסנור שישראל
 שבר : ותשורה * חרגום יונתן מדעם
 דכשר : לשון יושר ומנחם פירש תשורה
 לשון תקרובת ראיית פני גולך ואדם
 חשוב לשון אשורנו וגרחה דבריו :
 (ח) רבע שקל * זוחל חדא דכספא
 זאת ואין זה מדברי נער שאול : כי לנביא היום * למי שקורין אותו
 נביא היום היו קורין לפנים רואה :

גינגן , בגעגנטן , אידהנן מעדלען ,
 הערויס קאמענד וואסער צו שעפפן . זיא
 פראגטן דיזע ; וואהנט היר דער זעהר ?
 (יב) זיא אנטוארטטען איהנען אונד
 שפראכן : יא ; זיך ! דא איזט ער פאר
 דינים אנגויכטע . איילע נור , ער איזט
 הייטע אין דיא שטאט גקאמן , וויילדאן
 פאלק הייטע אויף דער אפפרהעהע ,
 אין פעסט פייערט . (יג) וויא איהר
 אין דיא שטאט קאמט , טרעפט איהר
 איהן אן , בפאר ער אויף דיא העדהע
 געהט צום שפיוון . דאן פאלק זעצט זיך
 ניכט צו טישע , ביז ער קעמט ; דען ער
 שפריכט ערשט דען זעגן איבר דאן אפ
 פער , אונד דאן עסן דיא געסטע .
 געהט אלוא הינויף , איהר ווערדט איהן
 זיכער טרעפן . (יד) הירוף גינגן זיא
 צור שטאט הינויף . אלס זיא אין דיא
 שטאט הינויף געהן וואלטן , זיך ! דא
 קאם

באור

מאמר שאל לכה ונסוכה . (יב) הנח לפניך ,
 איך צריך ללכת ולבקשו , כי הוה נח
 לקראתך . כי היום בא לעיר , ידמה שהיה
 ביתו חזן לעיר ואותו היום בא לעיר , כי זבח
 לעם . בבמה , ת"י בבית אסתרוא . והוא
 בית המטה , אשר שם מתאספים לאכול
 ולשתות , כי תרגום של וישבו לאכל לחם ,
 ואסתר , שענינו ויסבבו . והטעם לפי
 שהאכלים יושנים סביב לשולחן . וכן נדחו
 נקרא ישיבה לאכל מסיבה מגזרת סבב . וידמה
 שהיה במקום גבוה צמה להקריב עלי' . והוא
 שחמר לעיל (ז' ט"ז) ויבן שם מזבח , כי מיום
 שחברב שילה הותרו הנמות , ואכל המזבח
 הזה היה בית אשר שם יאכלו יחד מקריבי
 שלמים , כי זבחי שלמים נאכלים לכל אדם .

רשי

(יג) כבואכם העיר כן וגו' מאריבות
 היו דדברים כדי להסתכל ציפיו של
 שחול : הזמחה . לבית אסתרוא
 משחברב שילה הותרו הנמות והיו
 מקריבין שלמים צמחה ואוכלים יחד ;
 כי הוא יצרך הזבח . ארי הוא פרים על
 מזבח בונע על המזון על השלמים
 מזרכין באכילתן צרוך אתה ה' חלהינו
 מלך העולם אשר קדשנו צמותיו וטוב
 לאכול את הזבח : כהיום . כאשר היום
 קיים

(יג) כי לא יאכל העם וגו' , כלכך למה ?
 רב אמר שהנשים דברניות הן וכו' (ברכות דף מ"ח) . יברך את הזבח , היו מזרכים
 על זבחי שלמים , אשר קדשנו צמותיו וטוב לאכול הזבח . הקרואים , לאכול . כי אותו
 כהיום , דומה לו מכרה כיום (בראשית כ"ה ל"ח) עיין שם בביאור . (יד) באים
 בחוף העיר , רוכים לבוא , וכיו בשער העיר והנה שמואל יוצא לקראתם , ויפגשו
 בשער

שְׁמוּאֵל יֵצֵא לְקָרְאֲתֶכֶם לְעֹלוֹת
הַבֶּקֶמָה : (טו) וַיְהִי־זָה גְלָה אֶת־
אֶזְנֵן שְׁמוּאֵל יוֹם אַחַד לְפָנָי בּוֹא־
שְׂאוּל לֵאמֹר : (טז) כָּעֵת
מִחַר אֲשַׁלַּח אֵלֶיךָ אִישׁ מֵאֶרֶץ
בְּנֵימֵן וּמִשְׁחָתוֹ לְנָגִיד עַל־עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי מִיַּד
פְּלִשְׁתִּים כִּי רָאִיתִי אֶת־עַמִּי כִי
בָּאָה צִעֲקוֹתוֹ אֵלָי : (יז) וַשְׁמוּאֵל
רָאָה אֶת שְׂאוּל וַיְהִי־זָה עֲנָהוּ הַיָּה
הַיֵּשׁ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ זֶה
יַעֲצֹר בְּעַמִּי

קאם שמואל הרוים איהנן ענטגעגן , אום
אויף דיא העהע צוגעהן . (טו) גאטט
האטטע דעם שמואל , איינן טאג פאר
שאולס אנקונפט , ענטדעקט זונד
גשפראכן : (טז) מארגן אום דיוע צייט ,
ווערדע איך דיר איינן מאן אויסדעם
לאנדע בנימן צו זענדן , דען זאלסטווא
צום רעגענטן איבר מיין פאלק ישראל
זאלבן . ער ווירד מיינס פאלקע ביי
שטעהן , ווירד דיא גוואלט דער פלש
הים . דען איך האבע מיין פאלק וואהר
גנאממען : זיין גשרויא איזט פאר מך
גקאמן . (יז) אלס שמואל שאל
ער בליקטע , גאב איהם גאט איין , זיה !
דאז איזט דער מאן , פאן וועלכס איך
דיר זאגטע : ער ווירד מיין פאלק
רעגירן

רש"י

קיים : (יז) יעצור . צעמי ומושול
במו עצור ועצוב כן דרך המושל לעצור
העם במלחמו' שלא יתפזר ולא יתפשטו
זה יוצא ולעצור בכל אחד מעשות רעה
בלשוננו קורין מעצור קורשטי"ר בלע"ז
(כמו ק"י רעטעני"ר בלשון אשכנז
וועלכער מרוק האלט) . Quiretenir .
(יח) ויגש

באור

בשער העיר , וזה שכאמר (להלן פ' י"ח) ויגש
שאל את שמואל בתוך השער . (טו) כעת
מחר , כעת הזאת למחר , וכת"י בעידן
הדין מחר . כי ראיתי את עמי , ת"י גלי
קדמי דוחקא דעמי , כאילו כאמר עמי עמי ,
כעין שכאמר ראה ראיתי את עמי עמי (שמות
ג' ד') . והנה אם יראה דבר לעיני בשר ,
אי אפשר שלא יעלם מ"מ ממנו פרט מפרטיו ,
או שלא ישיגנו מ"מ כדמותות בנתינו , ואז אפשר
לא יצייר בכפשו דמות הפרט ההוא כמו שהוא
באמת , ואם כן התבנית אשר בכפשו שונה מהדבר אשר היה לפניו , והוא בתבנית הדבר
ההוא , כמי שלא ראהו , והדמות אשר ברעיונו , תבנית דבר אשר הוא , לא כן עין
ה' הנופה כל דבר בכלל ובפרט מבלי התעלם שזמן מנהו , וראייתו יתברך היא ידיעת הכל
וחלקיו , עם ערך כל פרט אל זולתו וא הכלל , ובאמרו ראיתי את עמי , מיכן מכללי ידיעת
מעמדו , אם טוב אם רע , כי נסקירה אחת מיכן ומביט הכל , ואין מהטורך לכתוב עוד
את עני עמי . (יז) יעצור , טעמו כמו ומשול . עיין מה שכתבתי בספר שופטים
(י"ח)

מכלל יופי

(ז) ותשורה , מנחה : (יז) ענהו , תהלת דבור :
(יח) את

רעגירן • (יח) שאול כגעגנטע שמואל
 אים טאָהרע , אונד שפראך : זאגע מיר
 דאָך , וואָ איזט היר דעם זעהרם הוין ?
 (יט) דא אנטוואַרטעטע שמואל דעם
 שאול : איך בין דער זעהר • געהנור
 פֿאַר אויס אויף דיאָרעהע , איהר
 זאָלט דהייטע מיט מיר שפייזן , אונד
 מאַרגן פֿריה ענטלאָס איך דיר • אויך
 ווערדע איך דיר אַללעס זאָגען , זואס
 דוא אויף דעם הערצען האַסט •
 (כ) וואסריא עזלינג בעטריפֿט , וועלכע
 היר זייט דרייא טאגן פֿרלאָהרן געגאנגן
 זינד , זייא איהרנטוועגן אונכקיערט ,
 זיא זינד זיירד גפֿונדן וואַרדן • אונד
 וועסן זינד אַללע קאַסטבארקייטן
 ישראלס ? ניכט דיין אונד דיינס גאנצן
 פֿעטרליכן הויוע ? (כא) שאול אנטֿ
 וואַרטטע אונד שפראך : בין איך ניכט
 איין בנימניט , אויס דעם קליינסטן
 שטאמע ישראלס ? אויך איזט מיינע
 פֿאַמיליע דיא גרינגסטע אונטר אלן פֿאַ
 מיליען בנימין'ס , ווארום פֿיהרסט דוא
 געגן מיר איינע זאָלכע שפראכע ?
 (כב) שמואל פֿיהרטע שאול הרויף

מיט

בְּעָמִי : (יח) ויגש שאול את
 שְׂמוֹאֵל בְּחוּף הַשָּׁעַר וַיֹּאמֶר
 הַגִּידֵה נָא לִּי אֵי זֶה בֵּית הָרֶאָה :
 (יט) וַיַּעַן שְׂמוֹאֵל אֶת שְׂאוֹל
 וַיֹּאמֶר אֲנִכִּי הָרֶאָה עֲלֶיךָ לִפְנֵי
 הַבַּמֶּזְזֵז וְאַכְלֶתֶם עִמִּי הַיּוֹם
 וְשַׁלְּחֶתִּיךָ בַּבֶּקֶר וְכֹל אֲשֶׁר
 בְּלִבְּךָ אֲגִיד לָךְ : (כ) וְלֹאֲחֲזוֹת
 הָאֲבֹדוֹת לָךְ הַיּוֹם שְׁלֹשֶׁת
 הַיּוֹמִים אֶל־תֵּשֶׁם אֶת־לִבְּךָ
 לָהֶם כִּי גִמְצָאוּ וְלָמִי כָּל־חַמְדַּת
 יִשְׂרָאֵל הִרְוָה לָךְ וְלִכְלֵל בֵּית
 אָבִיךָ : (כא) וַיַּעַן שְׂאוֹל וַיֹּאמֶר
 הֲלוֹא בְּנֵי־יְמִינִי אֲנִכִּי מִקְּמִי
 שְׁבִטִי יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפַּחְתִּי
 הִצַּעַרְהָ מִכָּל־מִשְׁפַּחוֹת שְׁבִטִי
 בְּנִימָן וְלָמָּה דִּבַּרְתָּ אֵלַי כַּדָּבָר
 הַזֶּה : (כב) וַיִּקַּח שְׂמוֹאֵל אֶת־
 שְׂאוֹל

רשי

באור

ויגש • וערע : (ב) ולמי כל חמד
 ישראל • כאן בא לרמז לו דבר המלוכה :
 (כב) זראש הקרואים • במקום
 מסיבת
 לשכחה , אל החדר אשר שם נתאספו לאכל •

(י"ח) (יח) ויגש , כת"י וערע •
 (יט) אשר בלבבך , הדברים שתרצה לדעת
 לבד האתונות • (כ) ולמי כל חמדך גו' ,
 כלומר אל תשם את לבך אל האתונות , כי
 כמנאו , גם למי כל חמדת ישראל , כ"שלא
 תשם לבך • כן פי' הר"י אברבנאל • (כב)

מכלל יו פי

(יח) אח שמואל , כמו אל : (כב) בשלשום איש , כף השיעור :
 (כג) לטבח

שָׂאוּל וַיֵּאחַז בְּעֵינָיו בִּיאָם לְשִׁכְתָּהּ
וַיֵּיזֶן לָהֶם מְקוֹם בְּרֹאשׁ
הַקְּרוּאִים וְהָמָּה בְּשֵׁלֶשׁ אִישׁ :
(כג) וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל לְטַבַּח הַתְּנֵה
אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְךָ אֲשֶׁר
אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ שִׁים אֹתָהּ עִמָּךְ :
(כד) וַיִּירָם הַטַּבַּח אֶת־דֵּשׁוֹק
וְהַעֲלִיחַ וַיִּשֶׂם וּלְפָנָיו שְׂאוּל
וַיֹּאמֶר הֲיֵנָּה הַגִּישָׂאָר שִׁים־
לְפָנֶיךָ אֲכַל פִּי לַמּוֹעֵד שְׂמוֹר־
לְךָ לֵאמֹר הָעַם קָרָאתִי וַיֹּאכַל
שְׂאוּל עִם־שְׂמוּאֵל בַּיּוֹם הַהוּא :
(כה) וַיִּרְדּוּ

מיט ויינעם בורשן, בראבטע זיא זיא
דאז שפיווע צימר גיגאנד וויז אידהן
איונן ארט אן, אכזאן בייא דען געסטן,
דערן אנצאהל עטווא דרייסיג גוועזן ויין
מאכטן • (כג) שמואל שפראך צום
קאבע: גיב דאז טייל הער, דאז זיך
דיהגעגעבן, פאן וועלכס איך דיר גואגט
האטע, דוא זאלסט עם בייא דיר בהאל
טען • (כד) דא טרוג דער קאך אויף,
דאז שול טרשטוק, אונד וואס דראן
וואר, זעצטע עם שאול פאר, אונד
שפראך! זיה דאז איזט דאז צוריקגע-
בליבע, נים עם פאר דיר הין, אונד
אים, דען דיר וואר עם אויפכווארט
אויף איצט, זייט דעם עם הים: איך
האבע דאס פאלק איינגלאדן. אלזא אס
שאול אן דיום טאגע מיט שמואל •
(כה) זיא

רש"י

באור

מסיבת הגדולים כי צדק מסיבתן הי'
ניכר חזה מקום מוסב הגדול :
(כג) אשר חזרת חליך • לפי שידע
שמואל שיבוא שאלו לו להת מנה
יפה לזרכו : (כד) את השוק
והעליה • את השוק וסירך שעליה :
הנה הנשאר • מן המנות של הקרואי'
והוצב לצד לזרכיך : שים לפניך אכול •
צפרק אחרון דזנחיס קיימא לן חזה ושוק צנמה גדולה ואין חזה ושוק צנמה
קטנה לפיכך הותר לאכול לשאול • כי למועד שמור • למועד האכילה היה
השוק הזה שמור לזרכך • לאמר העם קראתי • חזרתו היתה לטבח העם
קראתי לסעודה ויודע אני מוספרס והזכיר צמנות ונתתי לו המנו' למוספרס הו'
שמורה לזרכך : (כה)

ובן ת"י לחסרותא • • (כד) והעליה,
הה"א תשמע במקום אשר, ופי' ואשר עליה,
אס הירך כסת"י שקא וירכיה, וכפי' כל
המפרשים • או החזה כדעת ר"א צפרק אין
מעמידין (דף כ"ה) • וישם וגו' ויאמר,
הטבח • הנשאר, לצד לכבודך, ולא כתערב
בתוך שאר המנות, אלא שמור לך למועד
הזה, מאז אמר הנביא העם קראתי •
(כה) על

מכלל יופי

(כג) לטבח, תאר, ענין זביחה, [רל"ב פי' שאמר לו שהנשאר ישים לפניו
לאכול לנערו כי לזמן הזה בשנה האחרת תיחל למלכו', ותאמר העם קראתי, והר"ד יא
בחב שזה שמור לו ולא הוא נשאר מן מאכל הקרואים דק הוא שמור לך מעת העם
קראתי : (א) הלא

(כה) זיגנינגן דאן דער אב פאן דער
 דער הע און דייה שטאט , אונד ער
 (שמואל) רעדטע מיט שאול אויף
 דעם ראכע . (כו) זא באלד דער מאר-
 גען אנבראך , שטונדן ויא אויף , אונד
 שמואל ריף שאול אויף דאן דאך , אונד
 שפראך : מאכע דיק אויף ! איך וויל
 דיק ענטלאסן . שאנך מאכטע זיך אויף ,
 אונד זיא גינגן ביידע , ער אונד שמואל ,
 הינוים . (כז) אלס זיא אן דאן ענדע
 דער שטאט הינאכגינגען , שפראך שמואל
 צו שאול : זאגע דעם בורשן דאס ער פאר-
 ויס געהע — ער גינג פארויס — דוא
 אבר בלייבע יעצט בייא מיר , איך וויל
 דיר בקאנט מאכן גאטטעס ווארטע .
 (א) שמואל

(כה) וירדו מרהבמה דועיר
 וידבר עם שאול על הרגג :
 (כו) וישכמו ויהי בעלות השחר
 ויקרא שמואל אל שאול והגג
 לאמר קומה ואלשלחה ויקם
 שאול ויצאו שניהם הווא
 ושמואל החוצה : (כז) המה
 יורדים בקצה דועיר ושמואל
 אמר אל שאול אמר לנער
 ויעבר לפניו ויעבר ואתה
 עמד ביום ואשמיעך אתה דבר

אלהים :

הגנה ק' רש"י (א) ויקח

באור

(כה) על הגג , כבר כתנתי בספר יהושע
 (כ' ח') שהיו נגותיהם משוטחות והיו יסגים
 שם בלילה . (כו) הגגה , כראה שהיה
 שמואל שוכן לבדו על הגג , ויקרא אל שאול
 שהיה שוכן בבית לעלות אליו אל הגג . והיה
 זה המיקום , אשר שם דברו איש את אחיו כל
 דבר סתר . (כז) ויעבור , למען לא ישמע
 מה כדבר . כיום , כעת . וכן השנעה
 לי כיום .

וידבר עם שאול אל הגג . מוכיחו
 ומלמדו ליראה את הקדוש צרוך הוא :
 (כז) ויעבור לפניו וילך צרחוק
 ממונו ולא ישמע דברו : ויעבר .
 הנער לפניו' ולשאול אמר ואתה עמוד
 עמדי :

עס (ב)

(א) הלא

תוכחת חיים

ט (ז) והנה

גלך ומה נביא לאיש האלקי וגו' , ולהצין הכונה נדייק בחלו
 ה' כתובים , אמרו כל אלו הכפלים , מה נביא ותשורה
 חין להביא מה אתנו ? והשנו שתחלה קראו איש , ואח"כ איש האלקים ?
 ובתשובת הנער הנה נמצא צידי וכתתי וגו' , למה תלה הדבר בעצמו , ולא
 יתנהו לאדוניו לתתו לאיש האלקים ? ואומר , כי כאשר נבחין כל הענינים
 ההווים לאדם , הן לטוב הן להפכו יחשבו לגדולים או קטנים לאחד מג' סבות .
 האחד מנד ענמס כפי מה שהס' חס לרבוים או לאיכותם , ה' מנד הפועל או
 הנותן , ה' מנד המקבל ענמו , חס כפי חשיבותו או חסטיסותו וכיונא , ולדעתי

תוכחת חיים

לא

כה היו דברי שאלו ע"ס בחיר ה' אל נערו, כי הוא ראה שלא נמצא מקום ליתן דבר יהי' חשוב משום בחינה מהג' בחינות שאמרנו, לא מנד המתנה עצמה, ולא מנד הנוקבל, ולא מנד הנותן, ולזה אמר ומה נביא לחיש חיזה דבר של ממשות והשיבות יש להביא, שיהיה ראוי אפילו לחיש מאן דהו ציטוני, כי אין לנו דבר חשוב מנד עלמנו, כיון שאפי' הלחם חזל מכלינו, כ"ש כימן הגד השני, אין שום מין תשורה בעולם אפילו גדולה שבגדולות, ראוי להביא לחיש האלקים קדוש, כי כפי עלמות ערכו הכל יהי' הכל לפניו, וכי תאמר תהיה המתנה חשובה מנדנו הנותנים, כי אדם חשוב שנותן חיזה דבר יגדל ערכו, בעבור השיבות הנותן, גם זה הכל, כי מה אתנו, ירצה מה יקר וגדולה יש אתנו, וחיזה השיבות נמצא עלמנו, לשנהיה אכחנו מוסיפים כח לתתו השיבותו למתנה עצמה? והנה הנער השיבנו תשובה ודנו דין אחר להשקיעו מנוכחתו, ואמר הן חמת כי כחיש גבורתו, ולא יאות לאדם נכבד לתת מתנה כל דהוא, אבל איש נעיר קטן ושפל, שיתן דבר מועט כפי יכולתו, אין צו לד דופי, ולכן אעשה זאת חיפה לעת הדוחק כזאת, שאם היית אתה הנותן הרביע כסף אשר נמצא בידי, ודאי הרפה היא לך, כי לא יאות לחיש כמון לתת דבר מועט כזה, אך מתנה אני בעלמנו, והוא יראה בעניי כי עבד אנכי, ולא יקפיד על מועט המתנה:

שמואל א י

תרגום אשכנזי

י (א) שמואל נאם איינען עהלקרוג, נאם איהם אויף דאז הויפט, קיסטע איהן, אונד שפראך: זיה! דער עוויגע זאלכט דייך היר מיט צום רעגענטן, איבער זיין ערבפאלק. (ב) וויא דוא יעצט פאן מיר געהסט, טריפטסט דוא צוויי מענגער אן, ביים גראבמאלע רחל'ס

יוד (א) וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת־פֶּן הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּשְׁקְהוּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא בִּי־מִשְׁחָה יְהוָה עַל־נְחֻלָּתוֹ לְנָגִיד: (ב) בְּלִכְתָּהּ הַיּוֹם מֵעַמְדֵי וּמִצֵּאתַי שְׁנֵי אַנְשִׁים עִם־קְבוֹרַת רחל

באור

רש"י

י (א) הלא, מלת הזיווה, כמו הלא כזה ה' (שופטים ד' ו') והדומים. (ב) בגבול בנימן בעלצח, אף

י (ב) עם קבורת רחל בגבול בנימן. והלא קבור' רחל בגבול יהודה

מכלל יופי

י (א) הלא, ה"א התימה על מלת לא, ואינו החלת הרברים: (ב) [עם קבורת רחל]